

*Шевчук Ірина Василівна,**старший викладач кафедри педагогіки та психології
філії РВНЗ «Кримський гуманітарний університет» у м. Армянську*

Постановка проблеми. За умов реформування сучасного освітнього простору особливого значення набуває проблема навчання і виховання студентської молоді, яка б мала високий рівень професіоналізму, національної свідомості, творчої активності. У положеннях Державної національної програми «Освіта» (Україна XXI століття), Законі України «Про освіту» визначено мету, зміст, принципи і особливості виховання особистості на різних рівнях освіти [1]. Сьогодні внесло корективи щодо підготовки фахівців у вищій школі. Основна увага акцентується не тільки на підвищенні професійних якостей студентської молоді, але й на зростанні, збагаченні життєвого досвіду духовними цінностями, формуванні світоглядних орієнтирів та найкращих людських якостей: совісті, порядності, інтелігентності, працелюбності.

Провідну роль у вирішенні цього завдання відіграє вищий навчальний заклад, який налаштовує студентів не тільки на організацію навчальних занять, а й на активну виховну діяльність, на організацію дозвіллевих заходів.

Саме дозвіллева діяльність, як одна із ефективних форм виховного процесу, сприяє формуванню особистості майбутнього учителя як фахівця-патріота, фахівця-інтелігента, людини небайдужої до долі української держави, освіти, культури.

В умовах інтеграції системи вищої освіти України у європейський освітній простір суттєво зростає роль наставника, куратора, академічної групи, як основного суб'єкта організаційно-виховної роботи зі студентською молоддю. На сьогодні саме наставник академічної групи має створювати сприятливі умови формування особистості студента. Саме від організаторських та особистісно-професійних якостей куратора залежить становлення майбутніх спеціалістів і, особливо, фахівців педагогічного спрямування. Вищий педагогічний навчальний заклад має стати осередком духовності, творчою лабораторією, школою гуманних відносин. Тому актуальним залишається питання про залучення до інституту кураторів викладачів, авторитет яких визначається професійними та особистісними якостями: знаннями, життєвим досвідом, громадською позицією тощо.

Проте аналіз стану роботи кураторів свідчить, що вона є не системною і малоєфективною. Тому існує необхідність пошуку нових шляхів удосконалення роботи кураторів студентських груп.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблеми виховання студентської молоді присвятили свої праці В. Демчик, О. Дубасенюк, Б. Кабарухін, Т. Крикунова, Л. Семененко, І. Соколова, М. Соловей, О. Полянцева, Л. Пшенична, Г. Троцько, В. Яненко та інші.

Проблема ролі куратора, його виховна діяльність в академічній групі висвітлена у працях Р. Абдулова, С. Вітвицької, С. Гури, Л. Лисенко та інших.

Мета статті. У даній статті ми розглянемо роль куратора академічної групи в організації дозвіллевої діяльності студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

Виклад основного матеріалу. Сфера дозвіллевої діяльності студентства є вагомим засобом усебічного розвитку молоді на основі вільного вибору видів діяльності. Дозвілля дає сучасній молодій людині розвивати різні сторони своєї особистості, навіть свій талант. Для цього необхідно, щоб до дозвілля вона підходила з позиції свого життєвого завдання, свого покликання. При цьому необхідно враховувати той факт, що на першому місці разом із комплексом професійних знань посідає комплекс професійних здібностей особистості, а також рівень розвитку загальної культури майбутнього спеціаліста. Тому у вищих навчальних закладах для отримання позитивних результатів навчально-виховного процесу необхідно створювати певні умови для організації дозвіллевої діяльності студентів [4, с. 361].

Інститут кураторів є управлінською ланкою, яка взаємодіючи із іншими у системі позааудиторної виховної роботи і забезпечує реалізацію виховних завдань вищого навчального закладу на рівні студентської академічної групи [2, с. 74]. Робота куратора академічної групи спрямована на організацію навчання та дозвілля студентської молоді, на вирішення завдань національного виховання, набуття студентами соціального досвіду, успадкування духовних надбань українського народу, досягнення високої культури міжнародних відносин, формування у молоді особистісних рис громадянина Української держави, розвиток духовності, фізичної досконалості, моральної, художньо-естетичної, правової, трудової, екологічної культури. Також важливо куратору здійснювати роботу з розвитку навичок самоосвіти, самоорганізації, самодисципліни, самоконтролю, самовиховання та формування культури використання часу дозвілля. У зв'язку із зростанням джерел виховного впливу на студентську молоді, куратору потрібно тримати в полі зору всю життєдіяльність академічної групи, вникати у ті соціальні та політичні процеси, які проводять у молодіжному середовищі, аналізувати, оцінювати потік інформації і спрямовувати її у потрібному напрямку.

Куратор повинен стежити та аналізувати ефективність виховної роботи, часу дозвілля, розвиток творчої ініціативи студентів, самоврядування; вести індивідуальну роботу зі студентами; виявляти нахили і здібності студентів і сприяти їх участі в роботі наукових та творчих гуртків, культурних товариств, клубів за інтересами, спортивних секцій, в художній самодіяльності; тримати в полі зору успішність студентів, надання їм необхідної допомоги, здійснення заходів для роботи з обдарованими студентами; висловлювати свої рекомендації студентській групі щодо проведення кураторських годин, сприяти залученню студентів до загальноуніверситетських заходів; піклуватися про житлово-побутові умови студентів, їх культурний відпочинок.

Ці завдання диктують куратору відповідні форми і методи виховної та дозвіллевої діяльності. Важливе місце серед них займають кураторські години, вечори відпочинку, зустрічі з цікавими людьми, усні журнали, диспути, свята, конкурси, спартакиади, культпоходи в кіно, театр, екскурсії, індивідуальна виховна робота зі студентами з урахуванням їх особистісних особливостей.

Аналіз існуючої практики з проведення виховної роботи кураторами академічних груп у РВНЗ «Кримський гуманітарний університет» (м. Ялта), філії РВНЗ КГУ у м. Армянську засвідчує низький рівень її проведення та надання переваги груповим та колективним формам здійснення виховання.

У ході дослідження було проведено анкетування кураторів академічних груп з метою виявлення знань щодо спрямованості виховної позааудиторної роботи.

Відповіді на питання анкети свідчать про те, що уміють планувати виховну позааудиторну діяльність 39% опитаних респондентів, не уміють – 11%, хочуть навчитися – 29% та відчувають брак у плануванні виховної позааудиторної діяльності 21% респондентів. Вважають себе підготовленими до організації часу дозвілля студентів 39% опитаних респондентів, не підготовленими себе вважають 14%, хочуть навчитися – 29% та відчувають брак у підготовці до

організації дозвілля студентів 18% респондентів. Мають необхідний запас знань, умінь та навичок для навчання студентів раціонально використовувати час дозвілля 32% респондентів, не володіють знаннями – 21%, прагнуть поповнити знання, уміння та навички стосовно раціонального використання часу дозвілля 18% респондентів, відчують брак у знаннях, уміннях та навичках – 29%. Поповнюють необхідні знання через вивчення психолого-педагогічної, спеціальної літератури, вивчаючи передовий педагогічний досвід та в результаті обміну досвідом із колегами. Формами виховної роботи зі студентами в основному вважають бесіди, походи, екскурсії, вечори, кураторські години.

Проведений аналіз дає підстави стверджувати, що куратори академічних груп не володіють в повній мірі знаннями щодо форм організації дозвілля студентської молоді, тому не завжди можуть виявити інтереси та потреби, нахили студентів для того, щоб порадити куди піти після занять, чим зайнятися, надати допомогу у плануванні занять на день, тиждень та прищепленні студентам навичок самостійної організації та використання часу дозвілля. Куратори академічних груп потребують інформації щодо нових форм проведення кураторських годин, інноваційних форм та методів організації дозвіллевої діяльності.

У ході дослідження встановлено, що ефективність організації дозвіллевої діяльності із студентами в академічній групі напряму залежить від системи підготовки куратора до цієї роботи. Для підвищення рівня готовності кураторів до організації дозвіллевої діяльності студентів необхідна організація методичної роботи вищого педагогічного навчального закладу. Важливими формами досягнення такого якісного утворення як готовність до ефективної виховної позааудиторної роботи зі студентською молоддю вищих навчальних закладів вважаємо школу кураторів академічних груп, яка допоможе кураторам набути досвіду з організації часу дозвілля студентів. Удосконалення діяльності кураторів передбачає також проведення з ними спеціальних тренінгів і семінарів, на яких вони одержать інформацію про вікові особливості студентів, про результати діагностики їхніх індивідуальних якостей та інтересів, про специфіку взаємодії зі студентами інших академічних груп, про нові методи та підходи у сфері консультування і підтримки студентів. Семінар кураторів вирішує ряд завдань, а саме: ознайомлення наставників академічних груп із методами і формами виховного процесу; формування у студентів національної свідомості і патріотизму, громадської активності і культури поведінки, інтелігентності і моральної стійкості; дисциплінованості і само організованості; оволодіння методиками вивчення особистості студента та студентського колективу, методиками проведення виховних годин та формами інформування студентів; ознайомлення з новими нормативними документами з виховної роботи та новинками періодичної і монографічної літератури на виховну тематику. Організація у філії КГУ спеціальної діагностичної й консультативної служби для кураторів допоможе кураторам та викладачам розв'язувати складні професійні ситуації. З метою допомоги кураторові в оволодінні інформацією про особливості роботи зі студентами необхідно видавати пам'ятки та методичні рекомендації.

Саме такі нетривіальні форми підготовки кураторів мають сформувати в них професійні знання, здатність до виконання креативних завдань щодо конструювання виховного процесу.

Висновки. Таким чином, ефективна робота куратора академічної групи є вагомим чинником успішної організації дозвіллевої діяльності студентської молоді і залежить від особистих якостей наставника, його високої культури, політичної зрілості, педагогічного такту, організаторських здібностей, високої вимогливості до себе та відповідальності за доручену справу.

Резюме. У статті розглянуто роль куратора академічної групи по організації дозвіллевої діяльності студентської молоді. Автор подає діагностичне обстеження кураторів з метою виявлення знань щодо спрямованості виховної позааудиторної роботи та робить висновок, що ефективність організації дозвіллевої діяльності із студентами в академічній групі напряму залежить від системи підготовки куратора до цієї роботи. **Ключові слова:** куратор, наставник, дозвіллева діяльність, позааудиторна робота, форми дозвіллевої діяльності.

Резюме. В статье рассмотрена роль куратора академической группы по организации досуговой деятельности студенческой молодежи. Автор предоставляет диагностическое исследование кураторов с целью выявления знаний относительно направленности воспитательной внеаудиторной работы и делает вывод, что эффективность организации досуговой деятельности со студентами в академической группе напрямую зависит от системы подготовки куратора к этой работе. **Ключевые слова:** куратор, наставник, досуговая деятельность, внеаудиторная работа, формы досуговой деятельности.

Summary. The article considers the role of an academic group curator in the organization of students' leisure activities. The author provides diagnostic study of curators which was aimed at identifying their knowledge as for the ways of organizing of extracurricular educational work. It is concluded that the effectiveness of the organization of students' leisure activities in an academic group directly depends on the system of training of a curator for this work. **Keywords:** curator, master, leisure activities, extracurricular activities, forms of leisure activities.

Література

1. Державна національна програма «Освіта» (Україна XXI століття). – К.: Райдуга. – 1994. – 61 с.
2. Соколова І. Інститут кураторів у вузі // Освіта і управління. – 1998. – №4. – С. 74-82.
3. Соловей М.І. Виховна робота у вищому навчальному закладі / М.І. Соловей, В.С. Демчук. – К.: Вища школа, 2003. – 275 с.
4. Шевчук І.В. Дозвіллева діяльність студентства як фактор їх розвитку // Збірник наукових праць. – Вип. LV.: Педагогічні науки / За заг. ред. Барбіної Є.С. – Херсон: Видавництво ХДУ, 2010. – С. 361-367.